

Békealap

Az észtországi értelmiség is részt vesz a Szovjet Békealap anyagi eszközeinek gyarapításában. Legutóbb a köztársasági írókollektíva az észt gyűjteményes kiadás honoráriumát utalta át a békealapba, míg a tallini népszínház egyik darabjának egész bevételét ajánlotta fel. Sok ismert művész előadások és koncertek több ezer rubelt elérő fellépti díját ajánlotta fel.

A Szovjet Békealapot társadalmi kezdeményezésre hozták létre, a szovjet békeharcosok tevékenységének anyagi támogatására. (BUDA-PRESS—APN)

Házunk tája, Mindennapi szemeteink aranybánya

„Az utóbbi esztendő leg-hasznosabb könyve!” — mondta egy kerttulajdonos, amikor belelapozott a Kozma György szerkesztésében megjelent terjedelmes műbe. „Ebben mindent megtalál az ember!”

Valóban csak ezért lenne hasznos ez a könyv, mert mindent megtalál benne az olvasó? Ezért is, de főleg persze azért, mert amit a könyvből megtanul, azt mind hasznosíthatja a gyakorlatban. Kezdődik azzal, hogyan célszerű berendezni a háztartását, a kertet, milyen legyen a falusi ház kertje, milyen a városi, aztán folytatódik az állattartással: mit érdemes tartani baromfiból,

háztáji állatból, hogy az minél jövedelmezőbb legyen. A házinyúlról a nutriáig, a méhektől a galambokig mindent megtalál az olvasó, el-sajátíthatja a tartási módszereket, a takarmányozást, még az értékesítést is. Sőt, ennél jóval többet, mert egy-egy ábra alatt is választ kap, hogyan lehet izletesen elkészíteni a sertés-felsájt pikáns módra, vagy az aprópecsenyét, a különböző salátákat, zöldségféléket, vadás nyulat. A következő oldalakon pedig arról értesül, mivel és mikor permetezzen a kertjében.

A hasznos könyvet a *Mezőgazdasági Könyvkiadó* jelentette meg.

A mint a cikk írásához kezdek, a szerkesztőség ablaka előtt éppen elvonul a söprőautó. Kinézek: kerülgeti a parkírozó járműveket, a járdaszegély tehát meglehetősen foghíjasan tisztul. Jöcskán ottmarad eldobott papírfecni, cigarettacsikk az autók alatt. Ha elvonul az autósor, az utca azonnal szemetes benyomást kelt. Ugyanerről panaszkodik egy utcaseprő: „Akármikor jön az ellenőrzés, találhat kifogást a munkámban, pedig hát nem mindig én vagyok a hibás. Ha megáll egy autós, nyugodtan az autó alá hajigálja a papírszemetet, de nemegyszer a hamutartót is egyszerűen kiborítja az utcán. Nekem annyi időm van, hogy a körzetet naponta egyszer tudom végigjárni, de amint a végére érek, nyoma sincs, kezdhetem előlről.”

Nem éppen hízelgő véleményrőlunk, akik azt állítjuk: nem szemetelnénk, ha nem lenne amúgy is szemetes az utca. Mert ahol tisztaság van, ott az ember hajlamos meg is őrizni a rendet. Igenám, de hol van tisztaság? A fesztivál előtti időszakban többnyire hírt adunk a nagytakarításokról, és mindannyiszor megkapjuk az olvasóknak arról szóló leveleit is, hogy szégyen csak ilyenkor takarítani a várost, amikor idegenek is láthatják, miért nem vigyázunk a rendre egész évben? Miért nem, ugyan miért nem? Hát feleljen erre akármelyik szegedi, biztosan eltalálja, csak hogy a szemetelést mindig más kezdi, soha nem a panaszkodó, a felháborodott. Hovatovább, jellegzetesen magyar gond lesz: olvasom az újságokban, hírül adja a rádióban a reggeli krónika, miszerint nem tud nyilatkozni a téli felkészülésről senki Budapesten, ugyanis egyelőre azzal van elfoglalva a köztisztasági hivatal, hogy a nagy ünnepségre, Pest és Buda egyesítésének századik évfordulójára szeretnék „megmosdatni” a várost. Budapest és más magyar városok épp olyan koszosak, mint Szeged, másutt is akkor mosdatják a „gyereket”, amikor már ragad a maszatból. Persze, mondhatjuk, senki nem mondja gyerekeknek, hogy válassz foglalkozást az utcaseprést, és egyetlen városunkban sincs megfelelő takarításmélység. Nincs a MÁV-nál sem, és maszatok az autóbuszaink, a villamosaink is.

Az önkiszolgáló bolt kosara olyan mocskos, hogy a még oly gondosan és nagy papírba csomagolt kenyert sem teszem bele, de ha rákérdezek, mikor mosták, kész a válasz: ha beletesszük a fóliába csomagolt tejet, azonnal vizes-koszos a kosár. A csomagolt tejek rekeszeiben ugyanis — hogy, hogy nem? — mindig akad olyan zacskó, amelyik csurog, és maszatossá teszi a többiét is. Aztán belerakjuk a zöldséget, megmossuk a kosárba — vagyis a kör bezárul. Senki sem felelős azért, hogy élelmiszereinket eleve piszkosan kapjuk!

A világon mindenütt egyformák az épülő lakótelepek — az utak később készülnek el, a környék sáros, feldült. Csak hogy másutt előbb-utóbb rendezik a környéket, míg mifelénk az egyáltalán nem szempont. Tessék csak körülnézni a városban, hány helyen díszleg otthagytok, omladozó felvonulási épület. Nézzé meg bárki például a Petőfi Sándor sugárút—Alföldi

utca tömbbelsőben felépült egyetemi KISZ-társasházak mellett levő felvonulási épületet. Ugyis kevés a műemlék Szegeden, lassacskán rátehetjük majd a táblát! Látványosságnak mindenestre közel sem megkapó: a gyerekek az ablakait már régen beverték — félt, hogy valamelyik összevágja magát vele, hiszen hol is játszanának másutt —, tetejéről lógnak a cserepek, nem kell hozzá viharos szél, hogy az arra járóknak a fejére pottyanjon. Nem az építőiparnak lett volna kötelessége elvitetni onnét? Nem érnek rá, és ezért nem jár prémium. De ha egy házszek eladhatja szanalásra kerülő házát bontási anyagnak — mint azt a Délmagyarországon is nem egyszer hirdetik —, nem volna-e olcsóbb ez a megoldás az építőiparnak, minthogy egyszer valakire rádjöljön az a néhány elhagyott szufni?

Még a „kukásítás” idején harcolt a KÖJÁL azért, hogy ne engedjék a csúfságos fazekakat a kapualjakba elhelyezni. Más-honnan nem hajlandók az emberek elhordani — érvet a város tisztántartására hivatott hivatal, így van aztán, ahogy az ember belép némelyik kapun, nagy nehezen ússza meg azt a pár métert elajulás nélkül. Nyáron a gyorsan romló ételmaredekok gyűjtik a legyeket, rovarokat, télen befagy a különben nem odaváló ételmaradékhalom, és ez évek óta így megy, megoldást csak keresgélünk, de nem találunk. S hovatovább, a mocskos kapualjakban, ha megteelik a kukafazék, nyugodtan mellédobjuk a szemetet, mondván, hogy az már nem sokat változtat a helyzeten. És akkor még nem is szóltunk arról, hogy a csatornázatlan városrészek orrfacsaró bűzt árasztanak az udvari szemetdombok, mellékhelyiségek, de például a konzervgyár környékiek arról is panaszkodnak, hogy a szemetledobónak használt hajdani tógödör az évek óta odahordott konzervgyári és egyéb szemetektől bűzlög.

Lehet valaki bármilyen gondos háziasszony, művészet a szegedi lakásokban tisztaságot tartani. Még a mániákusan takarítóknak is poros a lakása, mert tele van a város levegője porral, és nemcsak azért, mert Szegeden kevés eső esik, sok a szállópor, de azért is, mert bárki úttestet és járdát bonthat anélkül, hogy köteles lenne időben és tisztasággal rendbe hozni a tett színhelyét. Csak nézzünk körül — hogy mást ne mondjunk — a mostanában visszafedett Hunyadi sugárúton, vagy tekintse meg bárki egyéb feltűrt utainkat, kicsiket és nagyokat.

Azt mondják, hogy a szegénységgel jár együtt a piszok, mi pedig tolalodunk, üzleteinkben az importált aerosolos bútor tisztítóól a mű-szarvasbőrig (Vileda-kendő) mindenféle megkapható, ami tisztaságunk megteremtéséhez szükséges. Csak éppen nem teremjük meg azt az elméletben olyan nagyon áhított tisztaságot. Mert mutassanak nekem néhány házfelügyelőt, vagy magánház-tulajdonost, aki büntetőjogi felelőssége mellett azt vallja, hogy hetente legalább egyszer elsöpri a ház előtt a járdát! Isten uccse! Írásban fogunk nekik gratulálni. És akkor elég lesz kéthetenként például ablakainkat lemosni Vileda-kendővel...

Szöke Mária

Épülő autópálya

A napokban ünnepélyes keretek között adták át a forgalomnak az M7 út Törökbalintól Martonvásárig terjedő jobb oldali szakaszát. Az elkészült balatoni gyorsforgalmi út bal pályája után az épülő jobb pálya Szekesfehérvárig 1973-ban nyílik meg.

Magyarországon az utóbbi években ugrásszerűen nőtt a gépkocsik száma. (1985-re például már másfél-kétféle millió személygépkocsival számolnak!) Útjaink, melyeket jórészt még a lófogató járműveknek építettek — elavultak, az autóforgalomnak nem felelnek meg.

A közlekedés távlati fejlesztési terve a következő tizenöt évben 620 kilométer autópálya és 600 kilométer autót út építését tervezi, meg-levő 25 ezer kilométernyi országútunk mellé.

Hogy tervezzék az utat? Nevezetesen, hogy tervezték az M7 utat?

Mielőtt a tervezésre kerülne a sor, úthálózat fejlesztési javaslatot dolgoznak ki. Tanulmánytervet arról, hogy hol haladjon az út. Figyelembe veszik a terep alakulását, meredekségét, geológiai adottságát, a talaj fizikai tulajdonságait; keresik hol hidalhatók át legjobban a meglevő utak, vasutak, völgyek, folyók.

A hálózati fejlesztési javaslat a Közüti Közlekedési Tudományos Kutató Intézetől származik. Azt mondják, az M7 vonalvezetése csaknem teljes egészében egyezik az eredeti elképzeléssel. — Elegáns, nyújtott, szép ívelésű.

A konkrét tervezés az UVATERV, az Út-, Vasút Tervező Vállalat munkája.

A terv kétszer kétnyomú autópályát ígért. Előbb a bal pálya épült meg 108 kilométer hosszban, Siófokig. 1963-tól 71-ig több szakaszban adták át. 1973-ra Szekesfehérvárig megnyitják a jobb pályát is. A későbbiekben, mert a kétszer kétnyomú út teljesítőképessége 1978-ra kimerül — kétszer három nyomúvá szélesítik. A felüljárókat, hidakat eleve úgy építették, hogy az út befelé egy-egy nyommal szélesíthető legyen. A Törökbalint—Budapest közötti autópálya kétszer négy nyomtávú lesz. Erről nem gondoskodott a tervezői előrelátás, itt bontani kell. A továbbiakban Balatonkeresztúrig, majd Letenyéig ível az M (magyarországi) 7, az E (európai úthálózat) 96-os út-nála, hazánk első autópályája.

Az utas, az autós, az útból csak a felületet látja. Nem is hinné, hogy mi minden rejlik a felszín alatt. Az M7 alatt egy kisebb várost kiszolgáló 70 kilométeres csatornahálózat vezet le a beszívargó vizet. Megmoo-gattak 10 millió köbméter földet, felhasználta 1,8 millió köbméter építési anyagot. A burkolat alá „ágyazatot” helyeznek, a földmunkára kerget, előre vegyített homokcement keveréket. A felső burkolattal is mennyi művelet! A beton elosztástól a hosszirányú egyenletlensége-

ket elsímító diagonál finiszerezésig, a csúszósság elleni rovátkázásig. Az M7-en két milliméternél kisebbek az út felületi hullámzásai.

Menetközben sikerült kiküszöbölni az első szakaszban még bőven előforduló felületi hámilást. Növelték a beton húzószilárdságát, csökkentették a vízfelvételt, s az utolsó rövid szakasz már légpórusos megoldású. A jobb pálya teljes egészében ilyen lesz.

Az autópálya — üzem. Karban kell tartani. Hatvan kilométerenként — Martonvásáron és Balatonaligán — egy-egy autópálya-fenntartó, üzemeltető telepet építenek. E telepek dolga egyebek közt az út tisztítása, műszaki karbantartása, e telep munkásai kaszálják az út mentén a fűvet, ápolják a fákat, tisztítják az árkokat, takarítják a havat, sóval, homokkal szórják. Balesetektől értesítik a rendőrséget, a mentőket, terelik a forgalmat, elkorlátozzák, eltűntetik a balesetek nyomait. URH-kpacsolatot tartanak a segélyjárművekkel.

Az úton el kell látni a pályát, a rajta haladó járműveket és az utasokat. A járművekről 30 kilométerenként töltőállomás gondoskodik. Rövidebb-hosszabb szak-

szakonként vízzel, mosdóval, büfével, étteremmel, pihenőket helyeztek. Az ÁFOR, a vendéglátó vállalatok most „kapcsolnak”. A balatoni út mellé érdemes építkezni.

A korszerű elválasztott pályán szintbeli kereszteződés nélkül, rövid idő alatt, rövidebb pályán éri el úti-célját a gépjármű. Az M7 nyolc és fél kilométerrel rövidebb az M70-nél, a régi balatoni útnál. Tervezési sebessége 120 km. Ez azt jelenti, hogy a járműnek minden szakaszon el kell érnie a 120 km/óra sebességet. Csökkent az üzemelési költség, a benzinfelhasználás, a gépkocsi kopás. Ez az egyén számára közvetlen előny, megtakarítási tényező. Közvetlen gazdasági hatását a vállalati, állami gépkocsik is érzékelik.

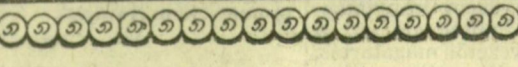
Tágabb értelemben: a jó út utazásra serkent! A népgazdaság bevétele növekszik — az utas eszik, iszik, vásárol.

Az M7 még épül. Ami jellemzője lesz a kétszer két (három) nyomú útnak, még nem áll a már forgalomban levő (s oda-vissza forgalmat lebonyolító) bal pályára. Ha elkészül a másik pálya is, jól belátható kényelmes úton haladhatnak a járművek.

Kádár Márta

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

73.

A padlást rendezte be az optikus műhelyül, itt dolgozott néha félelőszaka is, s ide valóban csak megbízható embereket vezetett be. Így Bakayt is, de egy alkalommal már Gábor is tiszteltet tette nála, mint leendő családtag. S Gábor elképvedve nézte ezt a rejtelmes műhelyt, mely szobának is kényelmes és tetszetős volt, karosszék, divány, több asztal, s persze körbe futó polcok töltötték meg szinte zsúfolásig, de a legfigyelemreméltóbbak a falon lógó égi térképek, szektánsok, kvadránsok voltak, s a padlást ferde ablaka előtt felállított teleszkóp, melynek segítségével Richter, ha tiszta volt a mennybolt, a csillagokat vizsgálhatta. Persze, mindent ő maga készített el, mert a sarokban állt állványon egy reflektor is, de ő ismerve az újabb törekvéseket, inkább a refraktort, a lencsés távcsövet kedvelte, ebben jobban bízott, s mert volt csiszoló-felszerelése is, arra törekedett, hogy ezt a távcsövet minél jobban tökéletesítse. Titkos vágva az volt, hogy egy tévelygő üstökös fedezzen föl, hiszen a Biela-üstökösre is egy amatőr csillagász bukkant rá véletlenül, s aztán évekig figyelhették az üstökös felbomlásából származó meteorrajok záporozását. De ennél is jobban nyugtalanította az alig tizenöt éves színképelemzés, s az egy-két év óta divó fényképezés is, mely kétségkívül új korszakot nyit a csillagos ég megismerésében. Most éppen egy prizmat csiszolt, hogy minden eddiginél célszerűbb spektroszkópot állítson össze, s az égitest fényéből ismeretlen titkokat olvasson ki.

Gábor szeretett az öregúrral elbeszélgetni, aki tele volt tervekkel, s bár még Berlinben született, máris lelkesen képviselte a külföldi ki-

állításokon a magyar ipart. Ez persze fejletlen volt más népekhez viszonyítva, s erről beszámolt a Szegedi Híradóban is, de azt is megemlítette, hogy viszont a mezőgazdasági termékek jósága és szépsége általános feltűnést keltett. A legnagyobb elismerésben az ő csipetjője, látcsőve és hőmérője mellett Sziráky mester hal-bicskái részesültek, melyek nemcsak használhatóság tekintetében múltak felül a többi késszek munkáit, hanem jellegzetes halformájukkal is, melynek külföldön sajátos nemzeti vonást tulajdonítottak. S ebben volt is némi igazság, hiszen a Tisza partján készültek. Még a szintén ideszármazott Brauswetter órást timenték ki, aki nagy vadász lévén, valami céllövészetre alkalmas mechanizmust talált ki, de megjutalmazták üto zseborát is, s nyomban meg is vették tőle. Ez a Brauswetter is el-eljárt Richterhez, de ő nagyon nehezen tudta magát beleélni — Svájc után — a zsíros, maradi, kisvárosi életbe, és sokszor elhatározta, hogy fölkerekedik és visszamegy eredeti hazájába, de aztán mindig meggondolta a dolgot. Kiderült, hogy idomított vizsláival már ő is egyre szívesebben cserkészik Horgosnál és a Fehér-tó környékén, s határozottan boldog, ha gazdag vadászszakmánnyal tér vissza, s összes ismerőseit megajándékozhatja az elejtett nyulakkal, vadkacskákkal és fácánokkal.

Richter már nem habozott és nem is tétovázott, ő már húsz éve eldöntötte, hogy itt marad, s mert legalább úgy megvetette az osztrákokat porosz létére, mint a kuruc magyarok, egy percig sem ingott meg, hogy teljes szívvel és lélekkel Kossuth mellé álljon. Nemcsak az ipar felerősítését tekintette céljának, hiszen e tekintetben nem panaszkodhatott, mint egyetlen optikusnak, az Alföldön mesterségéből tiszties jövedelme származott, de azt vallotta, amit Bakay, de Bite Gábor is, hogy a Habsburg-di-

nasztia és a magyar függetlenség összeférhetetlen. S ezt a kossuthi ígét sohasem tagadta meg.

Gábor tovaosont a Klauzál térre abban a boldog reményben, hogy Richterék még eltereférlenek egy darabig az ültetben, s ő egy félóráskat kettesben tölthet el Etelkával a lakásban. Richterék a második emeleten laktak az új Zsótér-házban. Szép, háromszobás otthonuk volt, a bútorokon, s a berendezésen meglátszott, hogy a férfi világlátott ember, s az asszony is örökölt valami igényességet a lakáskultúra tekintetében. Itt is a biedermeier, az empire, vagy a neobarokk dominált, a csíkos huzatú kanapék, karosszék, intarziás szekrények, komódok, smizettek, s egy szép, veretes könyvtárszekrény is, melyben nemcsak az öreg Richter csillagászati, optikai és mechanikai szakmunkái sorakoztak föl, hanem frók művei is, főként magyaroké és németeké, de már megbújt mögöttük egy-két francia könyv is, melyekből Etelka olvasgatva tanult.

Mikor Gábor csöngetett — mert villanycsön-gő is volt, Richter maga készítette el az áramfejlesztő batériát szén- és cinkrudak alkalmazásával —, Etelka szaladt az ajtóhoz, s némi kedves, de zavart tessékelés után percekig tartó csókkaik üdvözlőlték egymást. A fiatal szőke lány, aki közben a haja tövéig elpirult e merészségtől, bár ez már többször is megtörtént, kissé támoilyogva, pihegve ment előre, aztán le-huppanva egy kanapéra, Gábort is maga mellé ültette.

— Már nagyon vártalak... — Most olyan kevés idő van rám — szólaft meg remegő hangon, elfulladva a lány, s mert Gábor nem sokat habozott, hanem újból magához rántotta őt, elgyöngülve omlott a fiú karjaiba. — Nagyon vártalak — suttogta néha megint, ha a szája egy-egy pillanatra felszabadult a felhevült Gábor csókzónától.

(Folytatjuk.)